

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XVI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

CAPVT XVI.

Synopsis.

I. De Conciliis nationalibus. Inquiruntur in eorum originem. De variis Diocesibus Imperij occidentalis & orientalis.

II. Earum Diocesum administratio explicatur. Origo Synodorum nationalium tribuenda est legi Imp. Valensii, Gratiani, & Valentiniani. Anianus notatus. Varia significationes vocis Diocesis. Paesitia quid. Ejus varia significationes.

III. Lex illa mirè placuit personis ecclesiasticis: cujus institutio firmata est canone secundo Concilij Constantinopolitani.

IV. Canon ille antecedit institutionem patriarchatus Constantinopolitani. In eo autem agitur tantum de Diocesibus Imperij orientalis, nulla prohis mentione facta Diocesum Occidentis.

V. Occidens jam inde à Constantino habuit sua Concilia nationalia. Probatur de Africa.

VI. Diocesis Illyriciana construebat suam synodum. Idem obtinuit in ceteris Diocesibus Occidentis.

PRÆTER Concilia provincialia, quæ ex provinciæ unius Episcopis constabant, alia quoque diù in Gallia perviguerunt, quæ vulgò *Nationalia* vocantur, ex pluribus provinciis conflata. Quippe Ecclesia Gallicana eo jure semper usà est ut in unum corpus congregari posset, quoties agebatur de negotiis ecclesiasticis statum totius regni contingentibus. Neminem adhuc auctorem legi qui horum Conciliorum originem adnotaverit. Ea tamen in antiquis Conciliis & in legibus Imperatorum deprehendere licet, si quis hanc curam suscipere velit. Verùm ut id facilius fieri possit, observandum est in antecessum Imperatorem Constantinum Imperij sui administrationem partitum esse, sub quatuor Præfectis prætorio, in diversa provincialium corpora, quæ in legibus vocantur *Dioceses*, id est, administrationes, quæ suberant speciali administrationi Vicarij cujusdam Præfectorum prætorio, vel Proconsulis, aut alijs magistratus cujus splendida esset administratio. Imperium occidentale comprehendebat septem Dioceses sive regiones. Sub Præfecto nimirum prætorio Galliarum, Diocesis Gallicana, quæ constabat ex xvii. provinciis; Diocesis Britanniarum, ex quinque provinciis; Diocesis Hispaniarum, ex septem provinciis. Sub Præfecto prætorio Italiae, Diocesis Africana, ex provinciis sex; Diocesis Italica, cujus caput erat Mediolanum, ex provinciis septem; Diocesis Romana, ex decem provinciis. Sub Præfecto prætorio Illyrici, Diocesis Illyriciana, in qua xvii. provinciæ. Imperium verò orientale com-

Tom. II.

prehendebat Diocesium Thracicam, ex provinciis sex conflaram, in qua Constantinopolis fuit, Diocesium Ponticam, in qua provinciæ undecim, Diocesium Asianam, in qua provinciæ totidem, & Diocesium orientalem, ubi Antiochia, in qua provinciæ quindecim. Quatuor illæ Dioceses parebant Præfecto prætorio Orientis. Diocesis verò Ægyptiaca, quæ sex provincias complectebatur, suberat Præfecto Augustali. Sed ætate Theodosij senioris huic Imperio adjecta est portio quædam Illyrici, quod ea ratione divisum est in duas Dioceses, in Illyricum videlicet orientale, cujus metropolis Thessalonica, cui contributæ undecim provinciæ, & occidentale, cujus caput fuit Sirmium, in eoque sex provinciæ, sub Præfecto prætorio Italiae; ut patet ex Actis Concilij Aquileiensis.

II. Itaque in unaquaque Diocesi aderat Vicarius Præfecti prætorio, aut Proconsul, sive alius quispiam magistratus illustris, qui universarum harum provincialium curam gerebat, & jus apud eas dicebat, juxta mores illarum tempestatum, in publicis earum provincialium conventibus, *agendo conventus juridicos*. Eandem in Ecclesiam consuetudinem inveni concesserunt Imperatores, id est, ut Episcopi conventus provincialium & universæ Dioceseos agerent, in quibus causas suas finirent. Eam consuetudinem lege sua, quæ extat in Codice Theodosiano, firmarunt Imp. Valens, Gratianus, & Valentinianus. In ea lege Concilia unius regionis seu Dioceseos, quæ nunc *Nationalia* vocantur, conceptis verbis fieri jubentur; tametsi interpretatio Aniani, cui perspecta non erat vis vocabuli *Dioceseos*, procul à sententia legis recedat, cum eam coercere voluerit ad synodos ordinarias Episcoporum. *Qui mos est causarum civilium, iidem in negotiis ecclesiasticis obtinendi sunt, ut si qua sunt ex quibusdam dissensionibus levibusque delictis ad religionis observantiam pertinentia, locis suis & à sue Dioceseos synodis audiantur.* Quoniam verò diversitas significationum vocabuli *Dioceseos* lectorem remorari posset, monemus eam appellationem hodie tribui territorio uniuscujusque episcopatus, exemplo canonum Africanorum, qui eo sensu Dioceseos vocem usurpant, qui usus ab iis manavit ad synodos Galliarum & Hispaniarum, usque ad nostram ætatem. At in legibus Codice Theodosiano comprehensis, in Codice & Novellis Justiniani, & in canonibus Græcis, *Διοικησις* sive *Diocesis* semper accipitur pro tractu quodam & diversarum provincialium collectione, provincia verò, pro collectione plurimorum episcopatum. In-

L. 11. C. Theodof. De Episcopis. Vide lib. 1. c. 1. §. 11

G g ij

*vide Baluzij No-
tas ad can. 3.
Concilij V. tenuit
anni 544.*

tegrum autem episcopatus territorium Graeci vocant *παροικίας* sive *parochiam*. quam vocem Dionysius Exiguus conservavit in sua Canonum versione. Vnde factum ut ea vox, sive *parochia* vitio librariorum, persæpe in canonibus Latinis significet territorium episcopatus; deinde verò prorsus versa est ad significandum id quod nos hodie parochiam vocamus.

III. Lex illa Codicis Theodosiani mirè accepta fuit personis ecclesiasticis; qui existimarunt necessarium in primis esse ut novus canon conderetur, quo institutio hæc singillatim explicaretur. Quamobrem Ecclesiæ corpus in Dioceses distributum est canone secundo Concilij Constantinopolitani, quod anno *CCCLXXXI.* celebratum est. Hic enim canon supremam integræ uniuscujusque Dioceseos synodo auctoritatem tribuit regendi & administrandi omnia negotia ecclesiastica provinciarum quæ continebantur in ea Diocesi, sub gubernatione tamen Primatis sive Exarchi Dioceseos; quemadmodum accuratè explicui in dissertatione de judiciis canonicis Episcoporum, & aliquatenus attigi in capite primo hujus libri.

IV. Sed duo in primis hæc observanda sunt quæ nusquam hæcenus explicavi. Primum enim observandum est canonem illum antecedere institutionem patriarchalis Dioceseos Constantinopolitanae, quæ septuaginta tantum post annis facta est in Concilio Chalcedonensi. Itaque toto illo septuaginta annorum intervallo tres Dioceseos synodi in Oriente erant Oecumenici Concilij decreto approbatae, Thracia scilicet, Pontica, & Asiana, quæ nulli Patriarchæ parebant; adeoque non erant synodi patriarchales, sed Dioceseos tantum, aut regionales. Nam quoad duas alias Dioceseos Imperij orientalis, Ægyptum videlicet, & Orientem propriè dictum, suis illæ Patriarchis suberant, Oriens nimirum Antiocheno, & Ægyptus Alexandrino. Ex observatione ista, cujus integras probationes afferam in dissertatione de patriarchatu Constantinopolitano, pendet alterum caput nostrarum observationum, nempe, canone secundi Concilij de Dioceseos tantum Imperij orientalis agi, nulla prorsus mentione facta Dioceseos Occidentis: quia cum synodus illa ex solius Orientis Episcopis constaret, noluit condere canones pro gubernatione Ecclesiarum occidentalium. Hinc factum ut Concilia illa Dioceseos non adeo illustria sint in Occidente, eaque deprehendere res sit non minimi laboris. Atque id eò magis observare convenit,

quòd eorum institutio non adeo valuit ac in Oriente, ubi unaquæque Diocesis suum Primatem habebat, sive Exarchum reliquorum Metropolitanorum, qui post editum illum canonem eos propria auctoritate evocare poterat absque speciali permissione Imperatoris, eodem jure quo Patriarchæ convocare poterant Synodos patriarchales.

V. Et in Occidente quidem, jam à Constantino, deprehenduntur Synodi Dioceseos, sive Concilia regionalia. Sed antiqua eorum forma non adeo nota est ac orientalem; si Synodos Africanas excipias. Episcopus enim Carthaginis jure suo convocare poterat cœtum Concilij generalis totius Africae, quòd particulares provinciarum synodi à Primatibus suis congregatae legatos mittebant. quod ea de causa *Concilium universale* dicebatur, ut patet ex capite *xix.* & *xx.* canonum Africanorum. Interdum verò Episcopi, præter legatos provinciarum, majorem Episcoporum partem ad synodum evocabant, prout causa gravitas postulabat; ut videre est in epistola Concilij Carthaginensis ad Bonifacium Papam, quæ nomine Episcoporum Africanorum inscripta est: *qui presentes adfuimus numero CCXVII. ex omni Concilio Africae.*

VI. Ceteræ Occidentis Dioceseos eodem modo congregabantur. Sanè ex epistola Damasi ad Synodum Illyricianam, & ex ea quam Synodus Illyriciana scripsit ad Synodum Asianam, quæ extrat apud Theodoretum, colligitur Episcopos hujus Dioceseos Illyricianæ constituissè suam synodum. Præterea in Concilio Ephesino Africa & Illyricum distinguuntur à Synodo occidentali urbis Romæ. Hispanicas autem provincias ad Concilia nationalia convenire solitas probant Acta Concilij primi Toletani, quod anno quadringentesimo celebratum est. Diocesis Italica, quæ septem provincias complectebatur, auctoritati suberat Episcopi Mediolanensis. Diocesis verò Urbicaria, quæ ex decem provinciis constabat, ad ordinariam synodum patriarchalem Summi Pontificis pertinebat; ad quam etiam, seculo quinto, pertinebat universa Italia.

CAPVT XVII.

Synopsis.

- I. Agendum nunc de synodis Gallicanis.
- II. Stante Imperio, Episcopi Galliarum unum synodi corpus constabant. Probatur ex Concilio Agrippinensi, Arelatensi, & aliis.
- III. Synodus Galliarum, corpus erat separatum à Romana synodo. Virisq; dignitas par visa est Episcopis Illyrici.